

## ŠIAULIŲ R. KURŠĖNŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „NYKŠTUKAS“ VAIKŲ MAITINIMO ORGANIZAVIMO TVARKOS APRAŠAS

### I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šiaulių r. Kuršėnų lopšelis-darželis (toliau – Lopšelis-darželis) vaikų maitinimo organizavimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato maitinimo organizavimą ir teikimą, vaikams ugdomiems pagal ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo programą.
2. Aprašo tikslas – reglamentuoti Lopšelio-darželio maitinimo organizavimą darbo dienomis, užtikrinti sveikatai palankią vaikų mitybą, maisto saugą ir kokybę, ugdyti sveikos mitybos įgūdžius.
3. Maitinimas vykdomas vadovaujantis teisės aktais, reglamentuojančiais vaikų maitinimo organizavimą, maisto gaminimą, patalpų ir įrangos priežiūrą, higienos normas, sveikatos ir saugos reikalavimus.
4. Maitinimas gali būti:
  - 4.1. mokamas vaikų maitinimas;
  - 4.2. nemokamas vaikų maitinimas;
  - 4.3. pritaikytas maitinimas (mokamas arba nemokamas) pagal iš anksto pateiktas gydytojo raštiškas rekomendacijas ir tėvų prašymus.

### II SKYRIUS SĄVOKOS IR APIBRĖŽIMAI

5. **Perspektyvinis valgiaraštis** – patiekiamų, ne trumpesnio nei 15 dienų laikotarpio, maisto produktų ir patiekalų sąrašas.
6. **Šiltas maistas** – maistas, patiekiamas kaip karštasis patiekalas, iki jo pateikimo vartoti laikomas ne žemesnėje kaip +68°C temperatūroje.
7. **Užkandis** – maisto produktas ar patiekalas, neįtrauktas į pietų valgiaraštį.
8. **Patiekalas** – paprastai vienoje lėkštėje patiekiamas vartoti šaltas ar šiltas maistas.
9. **Tausojantis patiekalas** – maistas, pagamintas maistines savybes tausojančiu gamybos būdu: virtas vandenyje ar garuose, troškintas, pagamintas konvekciniame krosnelėje, keptas įvyniojus popieriuje ar folijoje. Tausojantiems patiekalams nepriskiriami tarkuotų bulvių patiekalai.
10. **Pritaikytas maitinimas** – maitinimas, kuris užtikrina tam tikro sveikatos sutrikimo (alergija tam tikriems maisto produktams, virškinimo sistemos ligos ar remisinės jų būklės ir kt.) nulemtus vaiko individualius maistinių medžiagų ir energijos poreikius, parenkant toleruojamus maisto produktus, jų gamybos būdą, konsistenciją ir valgymo režimą. Pritaikytas maitinimas organizuojamas vaikams, pateikusiems gydytojo raštiškus nurodymus (Forma Nr. E027-1).
11. **Valgiaraštis** – patiekiamų vartoti dienos maisto produktų ir patiekalų sąrašas.
12. **Maisto daviny** – lengvai paruošiami arba paruošti vartoti maisto produktai ar patiekalai, kurie išduodami tam tikram laikotarpiui pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytas vidutines rekomenduojamas paros normas ir yra tinkamai supakuoti, kad nebūtų sąlyčio su oru, paviršiais, rankomis, kad būtų galima saugiai nešti, vežti ar kitaip transportuoti.
13. Kitos Apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos yra apibrėžtos kituose Lietuvos Respublikos teisės aktuose.

### III SKYRIUS

#### MAITINIMO ORGANIZAVIMO BENDRIEJI REIKALAVIMAI

14. Maitinimas organizuojamas taip, kad būtų sudarytos sąlygos Lopšelio-darželio darbuotojams ir vaikams pavalgyti šilto maisto.

15. Maitinimų skaičius ugdytiniams numatomas atsižvelgiant į vaikų buvimo Lopšelyje-darželyje trukmę. Tėvai (globėjai) pateikdami prašymą direktoriui turi teisę pasirinkti maitinimų skaičių, pagal pasirinktą 4, 6 ar 10,5 valandų režimą. Naujų ugdytinių tėvai prašymą dėl maitinimų skaičiaus privalo pateikti pirmą Lopšelio-darželio lankymo dieną. Apie planuojamus kito mėnesio maitinimo skaičiaus pakeitimus informuoja grupių mokytojus, pateikiant raštišką prašymą direktoriui iki einamo mėnesio 25 d., nurodant kito mėnesio pasirinkimus.

16. Maitinimas gali būti organizuojamas ir išduodant maisto daivinius ugdytiniams, kuriems skirtas nemokamas maitinimas, kai laikinai nutraukiama ugdomoji veikla Lopšelyje-darželyje dėl ekstremalios situacijos, epidemijos, saviizoliacijos, vykstant nuotoliniam mokymui;

17. Maitinimas turi atitikti fiziologinius vaikų amžiaus ypatumus bei sveikos mitybos principus.

18. Maisto produktų viešąjį pirkimą organizuoja Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Viešųjų pirkimų skyrius Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka.

19. Maisto produktų inventorizacija Lopšelyje-darželyje turi būti atliekama pagal inventorizacijos taisykles (ne rečiau kaip kartą per ketvirtį), patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu.

20. Ugdytinių nemokamam maitinimui skirtiems produktams įsigyti skiriamų lėšų dydis vienai dienai vienam vaikui (toliau – nemokamo maitinimo kaina) nustatomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės paramos mokiniams įstatymo 7 straipsniu ir tvirtinamas administracijos direktoriaus įsakymu. Nemokamo maitinimo kainos keitimą inicijuoja Savivaldybės švietimo paslaugų centras, atsižvelgdamas į produktų kainų pasikeitimus, pateikdamas rekomendaciją Socialinės paramos skyriui.

21. Esant sąlygoms maitinimas turi būti vykdomas „švediško stalo“ principu, kai vaikai maistą įsideda patys.

22. Maitinimas organizuojamas grupėse ir kitose vaikams higieniška maitinti tinkamose patalpose ar vietose laikantis maisto saugos ir maisto tvarkymo reikalavimų, nustatytų Reglamente (EB) Nr. 852/2004, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. rugsėjo 1 d. įsakyme Nr. V-675 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 15:2005 „Maisto higiena“ patvirtinimo“ (toliau – HN 15:2005), Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. kovo 9 d. įsakyme Nr. V-168 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 26:2006 „Maisto produktų mikrobiologiniai kriterijai“ (toliau – HN 26:2006) patvirtinimo“ ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. gegužės 2 d. įsakyme Nr. V-417 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 16:2011 „Medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, specialieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“ (toliau – HN 16:2011), ir sudarant sąlygas kiekvienam vaikui pavalgyti prie švaraus stalo.

23. „Dėl Rekomenduojamų paros maistinių medžiagų ir energijos normų tvirtinimo“. 80 proc. vaikams patiekiamų patiekalų turi būti tausojantys patiekalai.

24. Vaikams Lopšelyje-darželyje leidžiama ruošti maistą kartu su mokytoju, socialiniu ar švietimo pagalbos specialistu ir jį vartoti, jei tai numatyta vaikų ugdymo plane.

25. Lopšelyje-darželyje organizuojamos:

25.1. maitinimo paslaugos, už kurias Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimu nustatyta užmokestį moka tėvai (kiti teisėti vaiko atstovai), darbuotojai;

25.2. nemokamas vaikų maitinimas, kuris yra skiriamas Lietuvos Respublikos socialinės paramos mokiniams įstatymo nustatyta tvarka ir finansuojamas iš valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos savivaldybės biudžetui bei savivaldybės biudžeto.

26. Nemokamas priešmokyklinio amžiaus vaikų maitinimas skiriamas tik ugdomo proceso metu.

27. Pritaikytas maitinimas organizuojamas atsižvelgiant į pateiktus tėvų prašymus ir gydytojo pažymas su nurodymais apie vaikų maitinimą.

28. 1-7 metų amžiaus vaikams maitinimas organizuojamas ne rečiau kaip kas 3,5-4 val. valandas. Vaikai valgo pusryčius, pietus ir vakarienę.

#### **IV SKYRIUS**

##### **VAIKŲ MAITINIMO VALGIARAŠČIŲ SUDARYMO REIKALAVIMAI**

29. Kiekvienų mokslo metų pradžioje dietistas, atsižvelgdamas į grupių dienos ritmą, parengia maisto atsiėmimo grafikus.

30. Sudarant valgiaraščius, privaloma laikytis rekomenduojamų paros maisto medžiagų ir energijos normų vaikams, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu. Valgiaraščių energinė ir maistinė vertė nuo rekomenduojamų paros normų gali nukrypti ne daugiau nei penkis procentus.

31. Lopšelyje-darželyje valgiaraščiai sudaromi ne mažiau kaip 15 darbo dienų laikotarpiui.

32. Vaikų maitinimo valgiaraščiuose nurodomi patiekalai, kiekiai (g). Valgiaraščiuose nurodytų patiekalų receptūros ir gamybos technologiniuose aprašymuose turi būti nurodyti naudojami maisto produktai, jų sudėtis, bruto ir neto kiekiai (g), gamybos būdas (virimas vandenyje ar garuose, kepimas ir pan.) ir trukmė. Maisto produktai, kurie tiekiami pagal Vaisių ir daržovių bei pieno ir pieno produktų vartojimo skatinimo vaikų ugdymo įstaigose programas, į valgiaraščius neįtraukiami.

33. Vaisių ir daržovių bei pieno ir pieno produktų vartojimo skatinimo vaikų ugdymo įstaigose programas, į valgiaraščius neįtraukiami.

34. Valgiaraščių tituliniame lape turi būti nurodytas Lopšelio-darželio pavadinimas, adresas, darbo laikas, maitinamų vaikų amžius. Visi valgiaraščio lapai turi būti sunumeruoti (išskyrus titulinį) ir patvirtinti direktoriaus parašu ir spaudu. Valgiaraščiuose turi būti nurodytos savaitės ir savaitės dienos, darbo laikas. Valgiaraštis turi būti aiškus (nurodytos tikslios patiekalų ar maisto produktų išeišgos, be braukymų ar taisymų).

35. Atskiri valgiaraščiai sudaromi 1–3 ir 4–7 metų vaikams. Jei Lopšelyje-darželyje yra mišraus amžiaus grupės, valgiaraščiai sudaromi vadovaujantis tik 4–7 metų vaikams rekomenduojamomis paros maistinių medžiagų normomis.

36. Pagal gydytojo raštiškus nurodymus (Forma Nr. E027-1) gali būti organizuojamas pritaikytas maitinimas. Jei pritaikyto maitinimo Lopšelio-darželio virtuvėje pagaminti nėra galimybių, vaikai, kuriems skirtas pritaikytas maitinimas, gali būti maitinami tą dieną savo iš namų atsineštu maistu. Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas įgyvendinančiose grupėse iš namų atneštas maistas laikomas virtuvėje, išlaikant ir patiekiant vaikui tinkamos temperatūros.

37. Jei tėvai(globėjai) pagal įstatymą vaikui įdeda maisto papildomai, įdėtas maistas turi atitikti saugos, higienos ir sveikatos reikalavimus. Už atnešto maisto saugą ir kokybę atsako vaiko tėvai (globėjai) pagal įstatymą.

#### **V SKYRIUS**

##### **MAITINIMO ORGANIZAVIMAS EKSTREMALIOSIOS SITUACIJOS, EKSTREMALIOJO ĮVYKIO IR (AR) KARANTINO METU**

38. Maitinimas organizuojamas ir vykdomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. lapkričio 11 d. įsakymo Nr. V-964 „Dėl Maitinimo organizavimo ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir vaikų socialinės globos įstaigose tvarkos aprašo patvirtinimo“ aktualia redakcija.

39. Lopšelio-darželio direktorius tvirtina maisto atidavimo grafiką, įpareigoja virtuvės atsakingus darbuotojus laikytis sustiprintų higienos reikalavimų, asmens higienos, dėvėti apsaugos priemones.

40. Nutraukus ugdomąją veiklą kasdieniu būdu, nemokamą maitinimą gaunantiems ugdytiniams, tėvų ar globėjų prašymu, formuojami maisto davinio paketai. Lopšelio-darželio direktoriaus įsakymu įpareigoja atsakingą asmenį suformuoti maisto davinio paketus, pagal turimą produktų asortimentą, nustato paketų išdalavimo tvarką.

41. Informacija apie maisto davinio paketų formavimą, atsiėmimo tvarką, turi būti skelbiama Lopšelio-darželio interneto puslapyje.

## VI SKYRIUS VAIKŲ MAITINIMO PRIEŽIŪROS ORGANIZAVIMAS

42. Lopšelio-darželio dietistas:

42.1. rašo kasdieninius valgiaraščius, kuriuose nurodo gaminamų patiekalų pavadinimus ir produktų kiekius, atsižvelgia į rekomenduojamo paros maisto raciono kaloringumo normas;

42.2. atsižvelgdamas į perspektyvinį valgiaraštį, teikia sandėlininkui reikalingus maisto produktus kiekius numatytiems patiekalams gaminti;

42.3. ateinančios dienos valgiaraštį rašo iš vakaro. Valgiaraštyje apskaičiuoja tik pusryčiams reikalingus produktų kiekius (pusryčiai gaminami pagal vakarykščios dienos lankytojų vaikų skaičių);

42.4. konkrečios dienos valgiaraštį baigiama skaičiuoti tada, kai kiekvieną rytą 9.00 val. mokytojai sužymi vaikus elektroniniame dienyne;

42.5. pagal turimus duomenis apie vaikus elektroniniame dienyne baigia rašyti valgiaraštį, pateikia jį direktoriui patvirtinti pasirašant ir tuomet atiduoda maisto sandėlininkui dėl likusių produktų, einamos dienos patiekalų gaminimui, atidavimo;

42.6. kontroliuoja maisto produktų kokybę, jų laikymo sąlygas, realizacijos terminus, maisto gamybos procesą virtuvėje, jo išdavimą į grupes;

42.7. vykdo maisto maitinimo organizavimo grupėse ir kitose patalpose priežiūrą, stebi, analizuoja maitinimo procesą: stalų serviravimą, patiekalų pateikimą vaikui, maisto dalinimą vaikui pagal normą.

43. Sandėlininkas:

43.1. priima iš tiekėjų tik kokybiškus, realizacijos laiką atitinkančius produktus ir juos sandėliuoja griežtai vykdydamas higienos normos reikalavimus;

43.2. maisto sąskaitose-faktūrose prie produktų pavadinimų užrašo kodus, pateikia jas direktoriui pasirašyti. Pasirašytas sąskaitas-faktūras perduoda Šiaulių rajono savivaldybės paslaugų centro buhalterijai;

43.3. produktus iš sandėlio į virtuvę išduoda tik pagal dienos valgiaraštį. Iš vakaro išduoda produktus ateinančios dienos pusryčiams, o likusius produktus patiekalams gaminti išduoda tik tada, kai dietistas pabaigia rašyti einamos dienos valgiaraštį;

43.4. kasdien vykdo tikslią maisto produktų gavimo ir išlaidų registraciją knygoje „Maisto produktų ir žaliavų priėmimo žurnalas“;

43.5. maisto produktus nurašo kiekvieną dieną pagal tos dienos valgiaraštį;

43.6. kas savaitę derina maisto produktų kiekius su Šiaulių rajono savivaldybės paslaugų centro buhalterija.

44. Lopšelio-darželio **dietistas ir sandėlininkas** atsako už:

44.1. Savivaldybės biudžeto lėšų, skiriamų patiekalų gamybos išlaidoms, ir valstybės biudžeto lėšų, skiriamų nemokamam maitinimui, tikslingą panaudojimą;

44.2. duomenų teisingumą pildant nemokamo maitinimo apskaitos žurnalą Socialinės paramos informacinėje sistemoje (SPIS) ir pasibaigus kalendoriniam mėnesiui, per 1 darbo dieną, pateikimą finansinę apskaitą vykdančiai Savivaldybės švietimo paslaugų centro buhalterijai;

44.3. informacijos pateikimą (elektroniniu paštu) Savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriui apie nemokamą maitinimą gaunančio ugdytinio išbraukimą iš Lopšelio-darželio sąrašo per 3 darbo dienas;

44.4. informacijos teikimą, reikalingą lėšų poreikiui nemokamam mokinių maitinimui apskaičiuoti, bei kitą reikalingą informaciją Savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriui.

45. **Virėjas:**

45.1. pagal iš vakaro sudarytą valgiaraštį analizuoja gaminio receptūras ir gamybos technologijos aprašymo korteles, susipažįsta su ateinančios dienos patiekalų ruošimo technologija;

45.2. pusryčius ruošia pagal vakarykštės dienos vaikų skaičių;

45.3. priima maisto produktus iš maisto sandėlininko einamai dienai pagal patvirtintą valgiaraštį. Priėmus produktus ir juos patikrinus (pagal svorį) pasirašo valgiaraštyje nurodytoje vietoje;

45.4. atlieka kontrolinius svėrimus;

45.5. atsako už tikslų maisto atidavimą pagal normą. Pasveria porciją vienam vaikui ir apskaičiavus išduoda į grupes atitinkamai pagal grupėse esančių vaikų skaičių;

45.6. maistą į grupes atiduoda pagal patvirtintą direktoriaus maisto atsiėmimo grafiką;

45.7. matuoja ir fiksuoja patiekalų šiluminio apdorojimo temperatūrą.

46. Mokytojo, dirbančio pagal ikimokyklinę / priešmokyklinę ugdymo programą **padėjėjas**:

46.1. maistą iš virtuvės į grupes pasiima tik pagal direktoriaus patvirtintą maisto išdavimo grafiką;

46.2. maistą patiekia estetiškai;

46.3. maitinimo metu laikosi asmens higienos;

46.4. teisingai išdalinti vaikui patiekalo porciją.

46.5. jei grupėje organizuojamas maitinimas švediško stalo principu – patogiai sudėlioja vaikams tos dienos pasirinkimus, teikia pagalbą vaikams;

47. Už kokybišką ir savalaikį vaikų maitinimo proceso organizavimą atsakingas tą dieną grupėje dirbantis **pedagogas**.

48. Lopšelio-darželio **direktorius**:

48.1. nustato maitinimo organizavimo tvarką;

48.2. paskiria asmenis, atsakingus už ugdytinių maitinimą, nemokamo maitinimo apskaitą, kitos dokumentacijos tvarkymą;

48.3. tvirtina vaikų maitinimo valgiaraščius ir maisto išdavimo grafikus.

49. **Visuomenės sveikatos priežiūros specialistas** vertina vaikų maitinimo organizavimo atitiktį Aprašo reikalavimams, ne rečiau kaip kartą per mėnesį pildo valgiaraščių ir vaikų maitinimo atitikties patikrinimo žurnalą Savivaldybės visuomenės sveikatos biuro direktoriaus nustatyta tvarka. Nustatęs neatitiktį, jas užregistruoja valgiaraščių ir vaikų maitinimo atitikties patikrinimo žurnale ir apie tai raštu informuoja Lopšelio-darželio direktorių. Pildo valgiaraščių ir vaikų maitinimo atitikties patikrinimo žurnalą ir saugoja jį dvejus metus.

50. Ugdymo įstaigų maitinimo organizavimo kontrolę pagal veiklos planą arba esant būtinumui vykdo Savivaldybės administracijos Centralizuota vidaus audito tarnyba, Savivaldybės kontrolieriaus tarnyba, Visuomenės sveikatos centras, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba.

---